

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА
ОДЕЉЕЊЕ ЗА НАДЗОР НАД ДЕЛАТНОШЋУ
ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА**

СЕКТОР ДОБРОВОЉНИХ ПЕНЗИЈСКИХ ФОНДОВА У СРБИЈИ

Извештај за прво тромесечје 2016. године

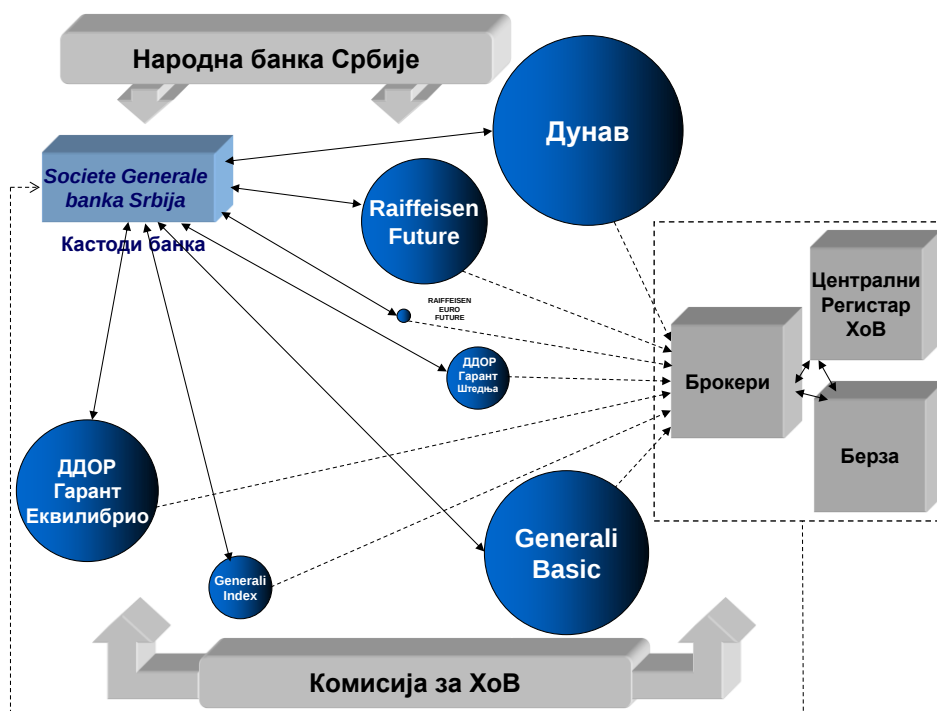
Садржај:

1. Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова.....	4
2. Нето имовина добровољних пензијских фондова	5
3. Структура имовине добровољних пензијских фондова.....	6
4. Принос од улагања	7
5. Накнаде друштава за управљање	9
6. Обим трговања хартијама од вредности.....	12
7. Трансакциони трошкови	13
8. Број и структура корисника.....	13
9. Уплате, исплате и пренос средстава	15
10. Финансијски извештаји.....	18

1. Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова

На тржишту добровољних пензијских фондова на крају првог тромесечја 2016. године пословала су четири друштва за управљање која су управљала имовином седам добровољних пензијских фондова, једна кастоди банка и пет банака посредника¹.

Слика: Учесници на тржишту добровољних пензијских фондова

На крају првог тромесечја 2016. године, у друштвима за управљање било је запослено 118 лица. Број запослених је повећан за три у односу на претходно тромесечје.

Народна банка Србије, на основу положеног стручног испита и испуњених осталих потребних услова, издаје дозволу за обављање послова информисања о пословању добровољних пензијских фондова. До краја првог тромесечја 2016. године издато је укупно 654 дозволе за обављање послова агента продаје.

Друштва за управљање и банке посредници ангажују агенте продаје. На крају првог тромесечја 2016. године друштва за управљање ангажовала су 84 лица, а банке посредници 379 лица.

¹ Raiffeisen banka a.d. Beograd, Societe Generale banka Srbija a.d. Beograd, NLB banka a.d. Beograd, Hypo Alpe-Adria-Bank a.d. Beograd и Sberbank a.d. Beograd

2. Нето имовина добровољних пензијских фондова

Нето имовина фондова на крају првог тромесечја 2016. године износила је 29,6 милијарди динара. У првом тромесечју нето имовина је порасла за 2,7%. На промену вредности нето имовине утичу нето уплате²

На крају првог тромесечја 2016. године нето имовина износила је 29,6 милијарди динара.

средстава у фондове, исплате средстава из фондова и добит коју фондови остварују од улагања. У првом тромесечју 2016. године укупне уплате износили су 658,5 милиона динара, чланови су повукли 288,8 милиона динара, док је добит од улагања износила 410,5 милиона динара.

Нето имовина у сектору на крају периода
(у млрд. RSD)

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 T1
3,1	4,6	7,2	9,9	12,5	16,0	19,7	23,6	28,9	29,6

Извор: Народна банка Србије

Извор: Народна банка Србије

Тржишна концентрација у сектору³ на крају првог тромесечја 2016. године, мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, износила је 2.847 поена, што указује на високу концентрацију на тржишту добровољних пензијских фондова.

Уколико се фондови класификују по групама према висини нето имовине фонда у односу на висину нето имовине сектора, у групама „велики“ и „средњи“ налазе се по два фонда, који заједно остварују тржишно учешће од 97%, док највећи фонд има удео од око 41%.

² Нето уплате су укупне уплате умањене за накнаду приликом уплате.

³ Посматрано према учешћу у укупној нето имовини.

**Број фондова у групама подељеним према тржишном учешћу
(у јединицама)**

Учешће у нето имовини (у %)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 Т1
Велики (20 и више)	3	2	2	3	2	2	2	2	2	2
Средњи (5 - 19,99)	-	2	3	1	2	2	2	2	2	2
Мали (0 - 4,99)	4	6	5	4	5	5	2	2	3	3

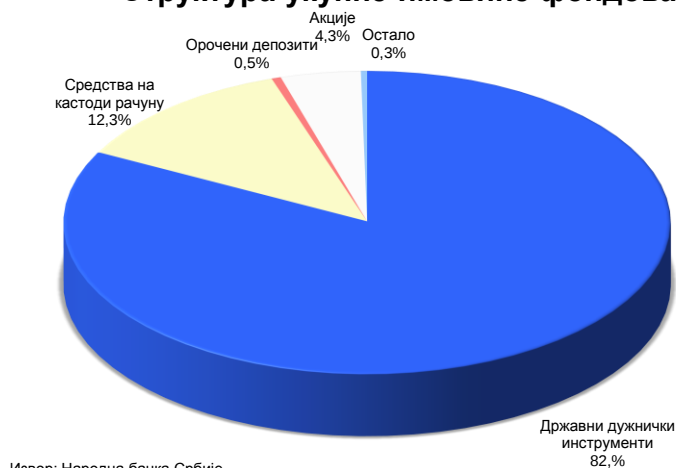
Извор: Народна банка Србије

3. Структура имовине добровољних пензијских фондова

На крају првог тромесечја 2016. године структура улагања имовине фондова није знатније измењена. Највећи удео имале су државне обвезнице које су чиниле 82,6%

укупне имовине. Средства на кастоди рачунима и орочени депозити банака чинили су 12,8%, а акције 4,3% укупне имовине фондова. Улагање у непокретности, инвестиционе јединице отворених инвестиционих фондова и потраживања чине класу остало која је износила 0,3%.

Највише средстава уложено је у државне дужничке инструменте – 82,6%.

Структура укупне имовине фондова

Извор: Народна банка Србије

На крају првог тромесечја 2016. године 6,5% државних дужничких инструмената имало је рок доспећа до годину дана, 11,8% од једне до две године, 40,8% од две до пет година, и 40,9% од пет до десет година.

Просечна рочност средстава⁴ уложених у државне дужничке инструменте је 4 године.

⁴ Рочност инструмената пондерисана њиховим уделом у укупним улагањима у државне дужничке инструменте.

У домаћој валути, на крају првог тромесечја 2016. године, налазило се 87,2% укупне имовине, а у иностраној валути 12,8% укупне имовине (у еврима).

4. Принос од улагања

На крају првог тромесечја 2016. године *FONDex*⁵ је достигао вредност од 2.441,53⁶. Пораст *FONDex*-а представља пондерисани просек приноса свих фондова, и у првом тромесечју 2016. године износио је 1,4%, а за последњих годину дана 14,6%. Принос *FONDex*-а од почетка пословања⁷ износио је 10%.

Имајући у виду структуру улагања имовине фонда, на принос утичу: промена криве приноса на државне дужничке инструменте⁸, промена вредности акција, висина референтне каматне стопе, висине каматних стопа банака и промене курса динара у односу на евро.

На примарном тржишту дужничких државних инструмената (трезорских записа и обвезница трезора) у односу на четврто тромесечје 2015. године смањен је обим емисија, док су дисконтне стопе бележиле пад.

Укупна тржишна вредност емисија деноминираних у динарима у првом тромесечју 2016. године износила је 83,2 милијарде динара. Највише је емитовано трогодишњих (31,6 милијарди динара), двогодишњих (28 милијарди динара), и једногодишњих (17,2 милијарде динара) хартија од вредности.

Извршне стопе динарских инструмената у овом тромесечју су ниже него у претходном.

⁵ *FONDex* је индекс који представља кретање вредности инвестиционих јединица свих добровољних пензијских фондова на тржишту.

⁶ На дан када је први добровољни пензијски фонд почео с радом, 15. новембра 2006. године, почетна вредност *FONDex*-а износила је 1.000.

⁷ Годишња стопа.

⁸ Пад каматне стопе утиче на раст цене дужничких инструмената и обрнуто. Цене инструмената дуже рочности осетљивије су на промене каматних стопа.

Тржишна вредност емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности
 (у млрд. RSD)

Рок доспећа	T1 2015.	T2 2015.	T3 2015.	T4 2015.	T1 2016.
3м	3,3	5,7	5,8	5,7	3,6
6м	0,6	2,7	2,6	5,8	2,8
12м	11,9	19,9	17,0	24,1	17,2
18м	-	-	-	-	-
24м	23,3	39,3	19,3	28,1	28,0
36м	48,4	11,6	26,2	-	31,6
60м	-	-	-	14,9	-
84м	45,6	-	-	-	-
120м	-	-	-	-	-
Укупно	133,2	79,3	70,9	78,7	83,2

Извор: Министарство финансија

Извршне стопе емитованих динарских државних дужничких инструмената, по рочности

Рок доспећа	T1 2015.	T2 2015.	T3 2015.	T4 2015.	T1 2016.
3м	7,0%	5,6%	4,4%	2,9%	2,8%
6м	7,0%	5,3%	4,6%	3,3%	3,3%
12м	8,4%	6,2%	5,0%	4,1%	4,0%
18м	-	-	-	-	-
24м	9,1%	7,2%	6,8%	5,0%	5,0%
36м	9,7%	8,2%	6,6%	-	6,0%
60м	-	-	-	6,5%	-
84м	12,3%	-	-	-	-
120м	-	-	-	-	-

Извор: Министарство финансија

У првом тромесечју 2016. године, евроденоминирани државни дужнички инструменти емитовани су у укупној вредности од 434,3 милиона евра, и то: трогодишњи (144,3 милиона евра) са стопом од 3,3%, двогодишњи (119,7 милиона евра) са стопом од 1,8%, једногодишњи (98,4 милиона евра) са стопом од 1,1%, и петогодишњи (71,8 милиона евра) са стопом од 3,5%. У односу на претходно тромесечје каматне стопе бележе постепен пад.

Тржишна вредност емитованих евроденоминованих државних дужничких инструмената, по рочности
(у млн EUR)

Рок доспећа	T4 2014.	T1 2015.	T2 2015.	T3 2015.	T4 2015.	T1 2016.
12м	97,3	44,6	116,3	30,5	35,7	98,4
24м	175,1	92,8	50,1	91,2	96,8	119,7
36м	76,2	77,0	41,4	33,3	22,5	144,3
60м	34,4	80,1	-	-	47,8	71,8
84м	-	-	-	-	-	-
120м	25,8	-	-	70,7	21,9	-
Укупно	408,8	294,5	207,9	225,6	224,8	434,3

Извор: Министарство финансија

Извршне стопе емитованих евроденоминованих државних дужничких инструмената, по рочности

Рок доспећа	T4 2014.	T1 2015.	T2 2015.	T3 2015.	T4 2015.	T1 2016.
12м	2,5%	2,5%	1,6%	1,6%	1,6%	1,1%
24м	3,5%	3,5%	2,9%	2,2%	1,8%	1,8%
36м	4,5%	4,3%	3,9%	3,9%	3,5%	3,3%
60м	5,0%	4,8%	-	-	4,0%	3,5%
84м	-	-	-	-	-	-
120м	5,5%	-	-	4,5%	4,4%	-

Извор: Министарство финансија

На Београдској берзи је током првог тромесечја 2016. године забележен раст цена акција од 1,4%, мерено индексом *BELEX15*⁹ (вредност индекса на крају марта била је 606,11). Кретање индекса за последњих годину дана забележило је пад од 9,1%.

Референтна каматна стопа на крају марта 2016. године износила је 4,25%. Ниво каматних стопа које фондови остварују на средства у динарима на кастоди рачунима прати кретање референтне каматне стопе.

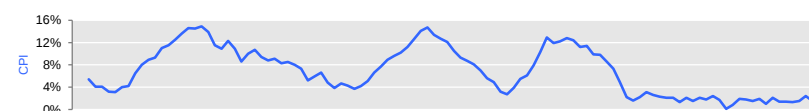
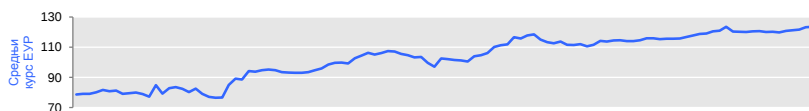
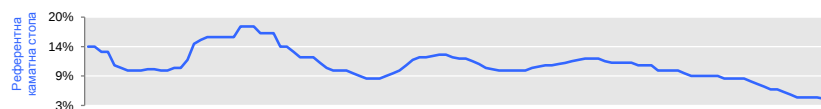
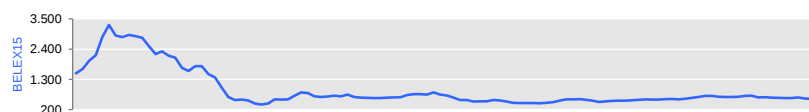
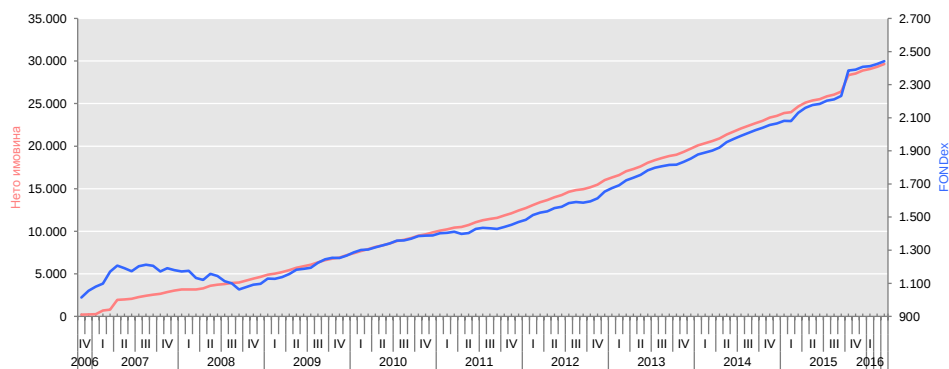
У првом тромесечју 2016. године динар је депресирао у односу на евро, тако да је на крају овог тромесечја вредност динара мања за око 1,1% у односу на крај претходног тромесечја. У истом периоду, вредност динара је у односу на амерички долар већа за око 2,4%.

Стопе раста цена у јануару, фебруару и марту биле су 0,6%, -0,1%, односно -0,1%, респективно. Потрошачке цене у марту 2016. године, у поређењу са истим месецом претходне године, повећане су за 0,6%.¹⁰

⁹ Од укупног улагања фондова у акције, највећи део односи се на акције које се налазе у корпи *BELEX15*, тако да овај индекс представља добар „бенчмарк“ за акцијски део портфолија фондова.

¹⁰ Извор: Републички завод за статистику

Кретање вредности нето имовине, FONDex-а и кључних показатеља од почетка пословања ДПФ
(у млн RSD, јединицама, односно у %)

Извор: Народна банка Србије, Београдска берза, Републички завод за статистику

5. Накнаде друштава за управљање

Закон о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима прописује максималне процентуалне износе накнада које друштва за управљање могу да наплате члановима фонда. Накнаде друштва

Накнаде за управљање биће ограничене на 1,25% након што нето имовина свих фондова достигне 0,75% БДП-а.

састоје се од накнаде приликом уплате доприноса и накнаде за управљање фондом. Накнада приликом уплате не може бити већа од 3% од износа уплате и накнада за управљање не може бити већа од 2% од обрачунске нето вредности имовине. Накнада за пренос рачуна може бити наплаћена само у висини стварних трошкова преноса.

Усвајањем измена закона, почетком маја 2011. године, измењене су и накнаде које друштва наплаћују, а које ће се примењивати када нето имовина свих фондова достигне 0,75% БДП-а. Предвиђено је да максимална накнада за управљање буде 1,25% годишње од обрачунске нето вредности имовине¹¹, док висина накнаде приликом уплате неће бити законски ограничена. Тренутно је нето имовина на нивоу од око 0,74%¹² БДП-а.

Накнаде су један од параметара које члан треба да има у виду приликом избора фонда, али их не треба посматрати изоловано. Висина накнаде зависи и од инвестиционе политике, односно активности инвестирања. По правилу, активнији фондови, намењени млађим особама које ће доприносе уплаћивати у дужем временском периоду, у већем проценту инвестирају у сложеније инструменте, преузимају већи ниво ризика и од таквих фондова се очекује већи принос, због чега имају и веће накнаде. С друге стране, фонд који инвестира пасивно и у сигурније финансијске инструменте требало би да има и мање накнаде. Инвестициону политику фонда, тј. планирано улагање средстава чланова фонда, очекивани принос фонда и ниво ризика који фонд (односно члан) преузима, као и накнаде које друштва наплаћују, треба посматрати заједно при доношењу одлуке о избору фонда.

Од почетка пословања друштва наплаћују накнаду за управљање у износу од 2%, док се накнада приликом уплате смањивала и у првом тромесечју 2016. године износила је 2,06%. Однос две накнаде променио се од почетка пословања друштава, када је износ накнаде приликом уплате био већи, до данас, када накнада за управљање чини око 92% укупно наплаћених накнада. Оваква промена односа две накнаде настала је као последица раста нето вредности имовине фондова и све веће основе на коју се наплаћује накнада за управљање. Накнада приликом уплате, иако видљива на првом кораку, тј. приликом уплате

¹¹ Члан 23. став 2. тачка 2. Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима („Службени гласник РС“, бр. 85/2005 и 31/2011).

¹² Извор БДП: База података републичког завода за статистику – Квартални бруто домаћи производ у текућим ценама, недесезонирани подаци.

средстава у фонд, није и највећи трошак за члана. То је трошак који члан плаћа само једном, као врсту улазне накнаде.

Накнада за управљање се обрачунава свакодневно на вредност нето имовине фонда и садржана је директно у вредности инвестиционе јединице, тако да обрачуната и објављена вредност инвестиционе јединице јесте вредност након одбитка накнаде за управљање фондом.

У првом тромесечју 2016. године накнада за управљање износила је 145,4 милиона динара. У последњих годину дана накнада за управљање износила је 542,4 милиона динара, док је у истом периоду остварена добит од 3,7 милијарди динара. С даљим растом нето имовине, али и јачањем конкуренције између фондова, може се очекивати постепено смањивање накнаде за управљање.

Износ наплаћених накнада друштава за управљање (у млн RSD)

	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016. Т1
Накнада приликом уплате	42,9	56,9	54,9	59,4	57,9	60,1	58,7	55,4	53,0	13,6
Накнада за управљање	37,8	73,5	117,3	170,7	220,0	284,1	357,8	432,8	514,9	145,4

Изв ор: Народна банка Србије

6. Обим трговања хартијама од вредности

Обим промета добровољних пензијских фондова у првом тромесечју 2016. године износио је 1,6 милијарди динара.

Учешће добровољних пензијских фондова у промету на Београдској берзи на крају овог тромесечја износило је 9,5%.

Трговање добровољних пензијских фондова хартијама од (у млрд. RSD)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 Т1
Обим промета ХоВ	1,7	13,1	14,9	19,3	13,2	12,9	21,2	14,5	1,6
Куповина	1,8	8,1	8,1	10,6	7,1	9,0	12,1	7,9	1,1
Београдска берза	0,8	0,4	1,3	0,7	0,3	0,4	0,5	0,9	0,4
Ванберзанско трговање	0,3	0,4	0,3	1,3	0,1	0,7	0,9	1,8	0,6
Аукције државних ХоВ	0,0	7,3	6,5	8,6	6,7	7,9	10,7	5,2	0,1
Продаја	0,4	0,4	0,8	3,8	4,2	2,0	5,4	3,6	0,2
Београдска берза	0,1	0,1	0,6	0,4	0,3	0,6	0,3	0,5	0,2
Ванберзанско трговање	0,3	0,3	0,2	3,4	3,9	1,4	5,0	3,2	0,0
Доспеће	0,2	4,6	6,1	4,9	2,0	2,0	3,7	2,9	0,3
Однос куповине према продаји и доспећу	2,4	1,6	1,2	1,2	1,1	2,3	1,3	1,2	2,1
Учешће у укупном промету на Београдској берзи (у %)	1,2%	1,1%	8,0%	3,8%	2,6%	3,4%	4,1%	6,1%	9,5%

Изв ор: Народна банка Србије, Београдска берза

7. Трансакциони трошкови

Трошкови настали у вези с куповином, продајом и преносом хартија од вредности (накнаде централног регистра, берзанске накнаде, пореске обавезе) и трошкови текућег одржавања непокретности у које је уложена имовина фонда наплаћују се из имовине фонда. Остали трошкови наплаћују се из имовине друштва за управљање.

Највећи удео у трансакционим трошковима, који се наплаћују из имовине фонда, имају накнаде централног регистра, док су од трошкова које друштва за управљање плаћају из својих средстава најзначајнији трошкови кастоди банке.

Износ трансакционих трошкова (у млн RSD)										
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 Т1
Укупно	10,0	5,3	7,4	9,5	7,0	4,7	6,0	6,2	5,6	1,5
Брокерске накнаде	4,5	2,2	3,8	4,5	2,9	2,0	2,5	2,0	1,3	0,5
Накнаде кастоди банке	1,8	1,5	2,0	2,4	2,2	1,5	1,9	2,0	2,0	0,5
Берзанске накнаде	1,6	0,8	0,4	1,1	0,8	0,3	0,6	0,6	0,8	0,2
Накнаде централног регистра	1,0	0,6	1,2	1,5	1,1	0,9	0,9	1,6	1,6	0,3
Остали трошкови	1,1	0,2	-	-	-	-	0,1	0,0	-	-

Извор: Народна банка Србије

8. Број и структура корисника

На крају првог тромесечја 2016. године, у фази акумулације¹³ налази се 185.759 корисника¹⁴. Они имају 252.415 склопљених уговора о чланству¹⁵ у добровољним пензијским фондовима.

Учешће корисника услуга пензијских фондова у укупном броју запослених 9,9%.

Број уговора и број корисника (у хиљадама)										
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 Т1
Број уговора	159	201,6	215,7	220,4	234,4	240,4	244,5	252,1	258,1	252,4
Број корисника	-	156,0	165,2	166,8	174,9	179,8	183,5	188,0	190,5	185,8
Удео активних корисника у укупном броју (у %)	-	41,6%	36,0%	43,9%	35,1%	30,5%	30,3%	31,3%	25,3%	26,5%

Извор: Народна банка Србије

¹³ Чланство у фонду дели се на две фазе – фазу акумулације (период у коме се уплаћују средства) и фазу повлачења средстава (период када члан повлачи акумулирана средства).

¹⁴ Број корисника је број особа које су чланови добровољног пензијског фонда (или фондова). Овај број је мањи од броја уговора о чланству, с обзиром на то да знатан број корисника има више од једног склопљеног уговора о чланству у истом или у различитим фондовима.

¹⁵ Број уговора о чланству је збир броја индивидуалних уговора о чланству и броја чланова свих пензијских планова.

Структура корисника по динамици уплате
 (у јединицама и у %)

Корисници који су имали уплату	Период	Број корисника	Удео (%)
	1 месец	49.291	27%
	3 месеца	53.113	29%
	6 месеци	56.220	30%
	12 месеци	61.702	33%
	Од учлањења (1)	161.582	87%
Без средстава на рачунима (2)		24.177	13%
Укупно (1+2)		185.759	

Извор: Народна банка Србије

Износ акумулираних средстава зависи од висине уплата, приноса које остварују фондови, висине накнада и дужине периода акумулације средстава, тако да се са повећањем износа доприноса и периода акумулације средстава, уз приносе које фондови остварују, повећава и износ просечних средстава на индивидуалним рачунима чланова. Просечан износ акумулираних средстава на рачунима чланова који су до сада најмање једном уплатили допринос износио је нешто више од 183 хиљада динара и у сталном је порасту.

На крају првог тромесечја 2016. године број корисника који су чланови два или више фондова износио је 38.363 или 20% од укупног броја.

Просечан износ акумулираних средстава на крају периода
 (у хиљадама RSD)

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 Т1
-	34,6	52,2	70,5	84,5	105,3	127,3	148,3	179,45	183,4

Извор: Народна банка Србије

У првом тромесечју 2016. године структура корисника по полу и износу њихових средстава није се значајно променила у односу на претходне периоде. У већини су мушкарци, који у укупном броју корисника учествују са око 60%.

Број корисника по броју фондова у којима су чланови
 (у јединицама)

Број фондова	Број корисника
1	147.396
2	29.667
3	8.592
4	97
5	3
6	3
7	1
Укупно	185.759

Извор: Народна банка Србије

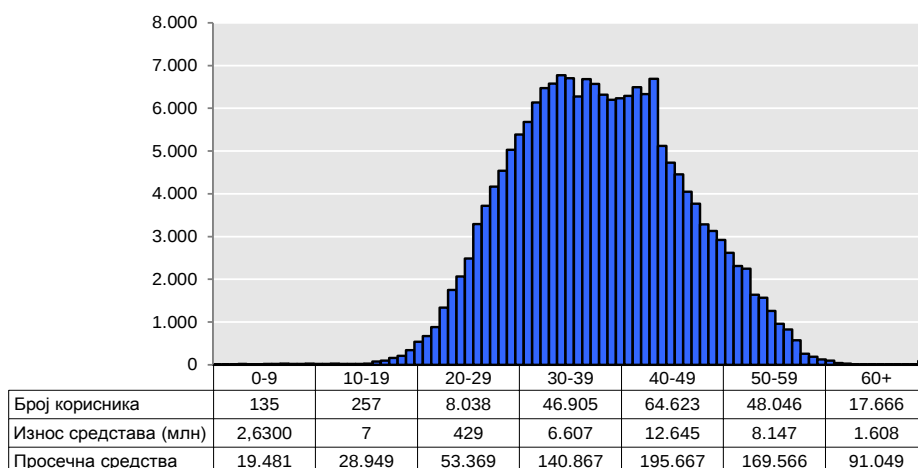
Број корисника по броју закључених уговора о чланству
 (у јединицама)

Број уговора	Број корисника
1	135.914
2	37.014
3	9.892
4	2.193
5	535
6	152
7	44
8	6
9	8
10	1
Укупно	185.759

Извор: Народна банка Србије

Расподела корисника и акумулираних средстава по годинама живота

(у јединицама, односно у RSD)

Извор: Народна банка Србије

Просечна старост корисника добровољних пензијских фондова на крају првог тромесечја 2016. године износи око 45 година, а највише је корисника старости од 30 до 50 година, око 60%. Оваква структура корисника је стална и не мења се од почетка рада фондова. Исто тако, проценат корисника који су старији од 53 године сличан је као у претходним годинама и износи 25%.

9. Уплате, исплате и пренос средстава

Осим у 2007. години, када је највећи број добровољних пензијских фондова основан и када су уплате биле најмање, укупне уплате су стабилне током година и кретале су се на нивоу од 2,2 до 2,8 милијарди динара годишње. У првом тромесечју 2016. године, од укупних уплата 31,7% односи се на индивидуалне уплате, 34% на уплате послодаваца који као обвезници уплате својим запосленима уплаћују доприносе у пензијски фонд, док се 34,2% односи на уплате преко пензијских планова. Овај однос се није знатно мењао од 2008. године до данас.

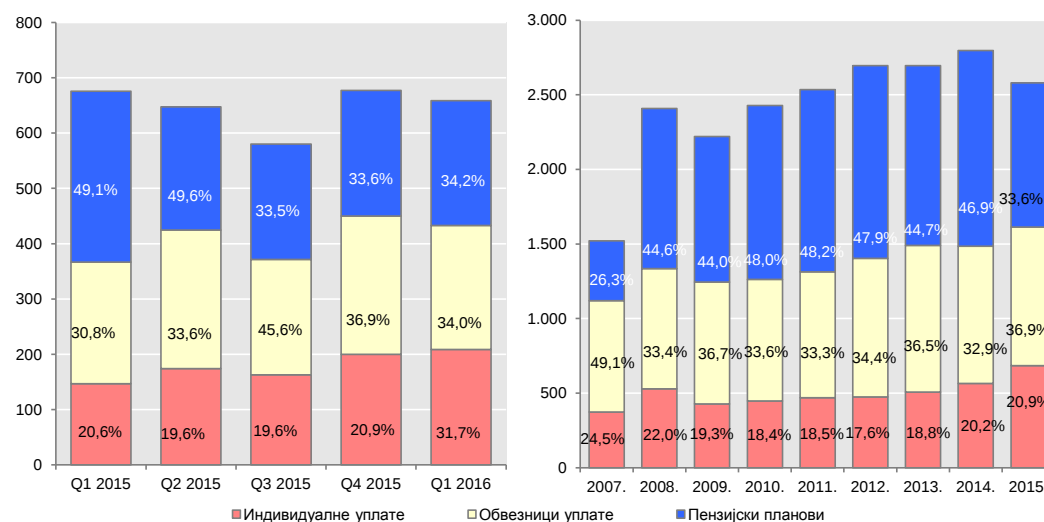
На крају првог тромесечја 2016. године нето уплате износиле су 645 милиона динара.

Укупне уплате доприноса у фондове (у млрд. RSD)

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 Т1
1,50	2,25	2,22	2,43	2,53	2,70	2,70	2,80	2,58	0,66

Извор: Народна банка Србије

Обим и структура укупних уплата доприноса
(у млн RSD, односно у %)

Извор: Народна банка Србије

Иако постоји могућност индивидуалних уплата доприноса, највећи број уплата врши се преко послодаваца који својим запосленима уплаћују средства у фонд, чиме показују висок степен одговорности према запосленима. Велики потенцијал за даљи раст броја чланова пензијских фондова је управо у компанијама с великим бројем запослених. На овај начин запослени, односно послодавци, могу остварити уштеде, обзиром да се уплата пензијског доприноса у добровољне пензијске фондове из средстава послодавца ослобађа плаћања пореза на доходак грађана и доприноса за обавезно социјално осигурање до износа од 5.501¹⁶ динар по запосленом месечно, као и да се уплате у истом износу које послодавац врши путем административне забране, обуставом и плаћањем из зараде запосленог, ослобађају плаћања пореза. Наведене олакшице представљају додатни вид стимулације за запослене и послодавце да један део издвајања за зараде усмере ка штедњи у добровољним пензијским фондовима.

Исплате средстава највећим делом врше се једнократно. С обзиром на то да повлачење средстава врше чланови који испуњавају услове, а нису дуго у фонду, акумулирана сума на њиховим рачунима је релативно мала, те је овакав начин исплате и очекиван, иако он не одговара природи добровољних пензијских фондова која претпоставља коришћење акумулираних средстава у дужем временском периоду. Са повећањем периода акумулације средстава и суме средстава на рачунима, може се очекивати повећање удела програмираних исплата и других начина повлачења. Поред тога, за чланове који су приступили пензијским фондовима након измена закона у мају 2011. године, прописан је максимални износ од 30% који се може повући једнократном исплатом.

¹⁶ На основу одлуке Владе Републике Србије, једном годишње се врши усклађивање овог износа са висином инфлације у претходној години

Укупне исплате средстава члановима фондова
 (у млн RSD)

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 Т1
141,4	384,6	448,5	458,1	517,6	751,7	945,2	1213,4	1226,2	288,8

Извор: Народна банка Србије

Исплате средстава из фондова се повећавају из године у годину. Оваква појава нормална је последица развоја система, јер ће се с повећањем доприноса и нето имовине, као и са повећањем броја година функционисања система добровољних пензијских фондова повећавати и висина исплата посматрано у апсолутним износима.

У првом тромесечју 2016. године, укупне исплате корисницима износиле су 288,8 милиона динара.

Трансфери представљају пренос средстава из једног фонда у други. Члан фонда може пренети део или сва средства, при чему плаћа само стварне трошкове преноса.

У првом тромесечју 2016. године трансфери су износили 60,3 милиона динара.

Укупни трансфери између фондова
 (у млн RSD)

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 Т1
19,5	235,1	141,5	216,1	165,9	72,3	137,2	126,3	219,7	60,3

Извор: Народна банка Србије

10. Финансијски извештаји

10.1. Регулаторни оквир

Друштва за управљање воде пословне књиге и састављају финансијске извештаје у складу са законима којима се уређују рачуноводство и ревизија и прописима Народне банке Србије.

Друштво за управљање, одвојено од својих, води пословне књиге и саставља финансијске извештаје за добровољне пензијске фондове којима управља.

Према Закону о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, друштво је у обавези да достави Народној банци Србије годишње финансијске извештаје за друштво, у оквиру којих одвојено приказује финансијске извештаје фондова којима управља, са извештајем екстерног ревизора, до 31. марта текуће године за претходну годину.

Одлукама Народне банке Србије регулисана је форма и садржина образаца финансијских извештаја друштава и фондова, на основу којих су друштва у обавези да доставе биланс стања, биланс успеха, извештај о токовима готовине, извештај о променама на капиталу, извештај о осталом резултату и статистички извештај друштва за управљање, као и биланс стања – извештај о нето имовини, биланс успеха, извештај о променама на нето имовини добровољног пензијског фонда и извештај о токовима готовине.

10.2. Финансијски извештаји друштава за управљање

Укупна билансна сума друштава за управљање на дан 31.12.2015. године износи око 1.242 милиона динара, што представља повећање од око 244 милиона динара (24%) у односу на 31.12.2014. године, када је укупна билансна сума износила око 998 милиона динара. Повећање вредности укупне билансне суме резултат је раста остварене добити друштава за управљање у 2015. години. Највећи део имовине је уложен у хартије од вредности Републике Србије (52% укупне имовине, а 67% у 2014. години). С друге стране, није дошло до промене удела власничког капитала у укупној пасиви, тако да и у 2015. години укупни капитал чини око 95% пасиве. Ликвидност друштава за управљање је на високом нивоу.

Друштва за управљање су дужна да ниво капитала држе изнад законом прописаног минимума, који износи милион евра у динарској противвредности. На нивоу индустрије однос укупног капитала и законског минимума је 2,42 (1,96 на крају 2014. године). То значи да друштва на крају 2015. године у просеку имају око 142% више капитала од прописаног минимума.

По једном кориснику долази око 6.168 динара капитала друштва (5.046 у 2014. години). У 2015. години дошло је до повећања овог показатеља за око 22% услед

пораста укупног капитала на нивоу сектора. Сваки динар нето имовине фонда у 2015. години покривен је са 0,04 динара капитала друштва, као и претходне године. Пре 2013. године вредност ратца капитала и укупне нето имовине фондова се смањивала с обзиром на већу брзину раста нето имовине фондова у односу на раст капитала, док је вредност поменутог ратца у 2015. години на нивоу претходне године.

	2011	2012	2013	2014	2015
Рацио укупног капитала	1,37	1,42	1,73	1,96	2,42
Капитал по кориснику	4.906	4.475	4.325	5.046	6.168
Рацио капитала и укупне нето имовине	0,07	0,05	0,04	0,04	0,04

У 2015. години друштва за управљање су наставила да остварују добит. Сва друштва су током 2015. године остварила позитиван резултат тако да је укупна добит свих друштава износила око 269 милиона динара (221 милион у 2014. години). Треба имати у виду да остварени резултат друштва не утиче на имовину чланова фонда, обзиром да је имовина друштва одвојена од имовине фонда.

У 2015. години сва друштва су остварила добитак од управљања фондовима. Приходе од основне делатности друштва чине приходи од накнада при уплати доприноса (53 милиона динара) и приходи од накнада за управљање фондом (512 милиона динара), који су у 2015. години били за око 79 милиона динара виши у односу на 2014. годину када су износили 486 милиона динара. Приходи од накнада при уплати бележе пад од 4% у односу на претходну годину, док приходи од накнада за управљање бележе раст од 19%. Поменути приходи од накнада чине око 87% свих прихода која друштва остварују (84% у 2014. години). Укупни трошкови друштава који се односе на управљање фондовима (трошкови у вези са улагањем имовине фондова, трошкови маркетинга, трошкови услуга кастоди банке, трошкови посредовања и други расходи управљања фондовима) су у 2015. години износили око 36 милиона динара (39 милиона у 2014. години), тако да је остварена добит од управљања фондовима у износу од око 529 милиона динара (447 милиона у 2014. години).

У структури укупних прихода, значајно учешће имају и приходи од камата који су у 2015. години износили око 67 милиона динара и чине око 10% укупних прихода (66 милиона у 2014. години).

У структури расхода највећи удео имају трошкови зарада, који износе око 200 милиона динара (190 милиона у 2014. години) и чине 52 % укупних расхода. Друштва за управљање су у 2015. години, остварила укупан принос на капитал (РОЕ) у износу од 25,4% (25,3% у 2014. години), док је принос на укупну имовину (РОА) износио 24,1%, као и у претходној години. Такође, може се уочити и да остварен профит друштва по кориснику и доприносу има тенденцију раста у односу на претходне године.

	2011	2012	2013	2014	2015
РОЕ	1,2%	11,5%	20,4%	25,3%	25,4%
РОА	1,1%	10,7%	19,3%	24,1%	24,1%
Профит друштва по кориснику	66,8	537,5	895,6	1.188	1.424
Профит друштва по доприносу	0,00	0,04	0,05	0,08	0,10
Рацио прихода од накнада и броја корисника	1.626,0	1.927,7	2.241,1	2.618	2.987
Рацио прихода од накнада и укупних прихода	65,5%	74,6%	83,2%	85%	87%

10.3. Финансијски извештаји добровољних пензијских фондова

Укупна имовина фондова на дан 31.12.2015. године износи скоро 29 милијарди динара, а на крају 2014. године укупна имовина фондова износила је 23,7 милијарди динара, тако да је у току 2015. године укупна имовина фондова увећана за око 5,3 милијарди динара, односно 22%. У структури укупне имовине и даље доминирају државне хартије од вредности, које чине око 83% укупне имовине фондова (87% на крају 2014. године).

Обавезе добровољних пензијских фондова, које обухватају обавезе према друштву за управљање, обавезе по основу чланства и друге обавезе из пословања, на крају 2015. године износе око 78 милиона динара (у 2014. години су износиле 89 милиона динара). Нето имовина добровољних пензијских

фондова на дан 31.12.2015. године износи око 28,9 милијарди динара, односно укупна нето имовина је у односу на 31.12.2014. године увећана за око 5,3 милијарде динара, односно за 23% (на крају 2014. године, нето имовина добровољних пензијских фондова је износила око 23,6 милијарди динара).

Током 2015. године свих 7 фондова је остварило позитивне резултате, тако да је укупна остварена добит на нивоу сектора износила око 4 милијарде динара (током 2014. године остварена добит је износила око 2,3 милијарде динара).

Укупни остварени приходи у 2015. години износили су 7,3 милијарде динара (4,7 милијарди у 2014. години), док су укупни расходи фондова износили око 3,3 милијарде динара (2,3 милијарде у 2014. години).

Однос добити и просечне укупне имовине фондова у 2015. години износи 15,2% (10,7% у 2014. години), што значи да фондови у просеку остварују 0,15 динара добити на сваки динар имовине.

	2011	2012	2013	2014	2015
Стопа приноса на укупну имовину	5,6%	11,6%	11,0%	10,7%	15,2%

